

Lausunto Lahden seudun liikenteen joukkoliikennestrategiaan

KASOPLTK 12.12.2024 § 147

Lahden seudun joukkoliikennelautakunta on kokouksessaan 10.9.2024 § 35 päättänyt merkitä tiedoksi Lahden seudun joukkoliikenteen seudullisen strategian luonnoksen ja pyytää lausuntoa jäsenkunnilta, Päijät-Hämeen hyvinvointialueelta, Päijät-Hämeen liitolta, toimialueen kuntien vanhus-, nuoriso- ja vammaisneuvostolta, sekä kumppanuuspöydiltä Lahden seudun joukkoliikennelautakunnalle osoitettuna viimeistään 31.10.2024. Kokouksessa 12.11.2024 § 42 määräaikaa on jatkettu 31.12.2024 asti.

Lahden seudun liikenteelle ei ole ollut omaa strategiaa, vaan joukkoliikenteen strategisessa kehittämisessä on tukeuduttu alueen kuntien omiin strategioihin sekä esimerkiksi maankäytön, asumisen ja liikenteen MAL-sopimukseen ja käytettävissä oleviin resursseihin.

Joukkoliikenne on keskeinen kuntien asukkaille tarjoama palvelu yli kuntarajojen. Se tukee mm. seudun elinvoimaisuutta, mahdollistaa kuntien palveluverkoston ja kaupallisten palveluiden saavutettavuuden ja edistää työvoiman saatavuutta.

Tämän strategia työn keskeisenä tavoitteena on ollut laatia Lahden Seudun Liikenteen (LSL) joukkoliikenteen alueellinen strategia vuosille 2025–2035. Lahden Seudun Liikenne on tieliikenteen toimivaltainen viranomaisen koko Päijät-Hämeen maakunnan alueella.

Seudullisen strategian keskeinen tehtävä on ohjata Lahden seudun liikenteen strategista kehittämistä joukkoliikenteen ja toiminnan kehittämisessä edelleen. Hyväksyttäessä strategiaa seudun kunnat sitoutuvat kehittämään joukkoliikennettä strategiassa määritellyin tavoittein ja toimenpitein, käytettävissä olevien resurssien puitteissa.

Strategiassa on asetettu kolme tavoitetta:

1. Matkustajamäärät ja lipputulot kasvavat vähintään 50 % vuoteen 2035 mennessä. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää riittävää rahoitusta.
2. Maankäyttöä ja joukkoliikennettä kehitetään yhteistyössä. Valtaosa uusista työpaikoista, palveluista ja asutuksesta sijoittuu runkolinjojen reittien varrelle.
3. Joukkoliikenne mahdollistaa autottoman arjen helposti, esteettömästi ja vähäpäästöisesti tiheimmin asutuilla alueilla.

Jokaisen strategian tavoitteen saavuttamiseksi on esitetty toimenpiteitä tavoitteeseen pääsemiseksi. Toimenpiteen yhteydessä on esitetty vastuutaho/sidosryhmä, mittari, aikataulu toimenpiteen toteuttamiselle sekä kustannusarvio. Toimenpiteiden toteutusaikataulu ei ole sitova. Toimenpiteiden toteuttamistavoista ja aikatauluttamisesta vastaa joukkoliikenneyksikkö, joka luo strategian pohjalta toimenpidesuunnitelman strategian voimassaoloajalle.

Keskeisiä toimenpiteitä tavoitekohdittain ovat:

1. Lippuhintojen pitäminen kilpailukykyisenä, markkinoinnin kohdentaminen ja asiakastuntemuksen parantaminen, Trion vaihtopysäkkialueen toteuttaminen sekä sidosryhmäyhteistyön kehittäminen.
2. Maankäytön kehittäminen vahvan joukkoliikenteen alueilla esimerkiksi tiheimmin liikennöityjen linjojen reittien varrelle ja asemaseuduille sekä runkolinjaston perustaminen.
3. Lippu- ja maksujärjestelmän kehittäminen houkuttelevammaksi ja selkeämmäksi, joukkoliikenneinfran kehittäminen joukkoliikenteen nopeuttamiseksi ja sujuvoittamiseksi sekä luotettavuuden ja houkuttelevuuden kehittäminen.

Strategian tavoitteisiin pääsyn edellytyksenä on esitettyjen toimenpiteiden toteutus. Tavoitteiden toteutuminen edellyttää hyvää sidosryhmäyhteistyötä, ja erityisesti tavoite 2 ei ole yksin joukkoliikenneyksikön toteutettavissa.

Tavoitteiden toteutumiseen vaikuttaa oleellisesti myös joukkoliikenteen rahoituksen turvaaminen. Kaikkien esitettyjen toimenpiteiden toteutuessa arvioidaan bruttokustannusten nousevan vuositasolla noin 7,5M€ ja lipputulosten noin 6,15M€. Kuntien kesken jaettava nettokustannus kasvaisi noin 1,2–1,3M€, josta Lahden kaupungin osuus on arviolta noin 1,1M€. Valtaosa palvelutason parannuksista kohdistuu Lahden kaupungin sisäiseen liikenteeseen. Esitetyt kustannusvaikutukset eivät sisällä esimerkiksi mahdollisten kasvusopimusten mukanaan tuomia joukkoliikennetarpeita eikä niissä ole huomioitu kustannusindeksien vaikutuksia esimerkiksi liikennöintikustannuksiin.

Strategiassa yhtenä toimenpiteenä on kuitenkin määritelty lippuhinnoittelusta ja sen sitomisesta kustannusvaihteluun, joilla pyritään minimoimaan indeksien heilahteluiden vaikutus nettokustannuksiin. Matkustajamäärä- ja lipputulotavoitteisiin pääsy edellyttää molempien tavoitteiden osalta noin 3,5 % vuosittaista kasvua, kun lähtötasona käytetään vuoden 2023 lukuja. Tavoitteiden seuranta suoritetaan vuosittain, jonka pohjalta erikseen tehtävää toimenpidesuunnitelmaa voidaan muokata tarpeen vaatiessa.

Raportissa on erikseen määritelty vaikutukset eri toimenpiteiden osalta. Matkustajamäärätavoitteeseen pääsyn kannalta tärkeimmät toimenpiteet ovat palvelutason parantaminen, runkolinjaston perustaminen/ylläpito ja joukkoliikennettä tukeva maankäyttö. Näiden toimenpiteiden vaikutus on arviolta noin puolet matkustajamäärätavoitteen toteutumisen kannalta.

Asikkalan nettokustannukset vuonna 2023 olivat raportin mukaan 130 000 €. Osuus vuonna 2035 strategian toimenpiteillä olisi joukkoliikenteen osalta noin -15 000 €. Esitetty kustannusvaikutus ei sisällä esimerkiksi mahdollisten kasvusopimusten mukanaan tuomia joukkoliikenne tarpeita eikä niissä ole huomioitu kustannusindeksien vaikutuksia esimerkiksi liikennöintikustannuksiin.

Palvelun käytön helppous ja luotettavuus ovat myös tärkeitä tekijöitä. Samoin esiin nousee hyvä viranomaisyhteistyö eri toimijoiden välillä. Seudullisesti valmisteilla olleessa joukkoliikennestrategiassa tavoitteena on matkustusmäärien voimakas kasvattaminen. Toimenpiteenä on palvelutason merkittävä lisääminen. Tämän tavoitteen tulee perustua matkustamisen kysyntään ja taloudelliseen liikkumavaraan.

Linjaston vuosittaisia kehittämistarpeita ja/tai mahdollisia lakkautuksia tulee arvioida vähintään kerran vuodessa talousarvion valmistelun yhteydessä seudullisten liikennöintisopimusten mahdollistamissa rajoissa. Kunnan järjestämissä oppilaskuljetuksissa ensisijaisesti käytetään linja-autoliikennettä, jos sitä ei ole niin kuljetukset järjestetään erilliskuljetuksilla.

Valmistelija	Taluspäällikkö Viikilä Aija, 044 7780231, aija.viikila(a)asikkala.fi
Esittelijä	Sivistysjohtaja Haapanen Petri
Päätösehdotus	<ol style="list-style-type: none">1) Lautakunta pitää keskeisiä esitettyjä joukkoliikenteen strategiatavoitteita ja toimenpiteitä niiden saavuttamiseksi hyväksyttävänä.2) Tavoitteiden ja talouden seuranta suoritetaan vuosittain, jonka pohjalta erikseen tehtävää toimenpidesuunnitelmaa voidaan muokata tarpeen vaatiessa.3) Palvelutasoa muokataan kysynnän mukaan huomioiden taloudellinen liikkumavara ja liikennöintisopimusten mahdollistamat rajat.4) Joukkoliikenteen luotettavuuteen tulee panostaa. Vastuunjako korvauksista liikennöitsijän, Lahden Seudun liikenteen ja kunnan välillä tulee selkiyttää, kun liikennettä jää ajamatta.
Päätös	Ehdotus hyväksyttiin.